
**Ομιλία προέδρου ΚΕΕ & ΕΒΕΑ κ. Κωνσταντίνου Μίχαλου,
στο συνέδριο The Economist Intelligent Leaders Summit,
με θέμα “Oxygenating the future through digital strategy”
Αθήνα, 26 Μαΐου 2016**

“Θα ήθελα κατ’ αρχήν να ευχαριστήσω για την πρόσκληση και για την ευκαιρία να συμμετέχω σε μια τόσο ενδιαφέρουσα διοργάνωση.

Η ψηφιακή οικονομία αποτελεί τον ισχυρότερο ίσως καταλύτη ανάπτυξης παγκοσμίως.

Σήμερα, περισσότερο από το ένα πέμπτο του ΑΕΠ (22,5%) στις ψηφιακά ώριμες αγορές του κόσμου παράγεται από την ψηφιακή οικονομία. Και το ποσοστό αυτό θα διευρυνθεί ακόμη περισσότερο. Μέχρι το 2020 η ψηφιακή οικονομία θα αντιστοιχεί στο ένα τέταρτο (25%) του παγκόσμιου ΑΕΠ. Μέχρι το 2020 το 70% του παγκόσμιου πληθυσμού θα χρησιμοποιεί smart phones, με τις συνδρομές να ξεπερνούν τα 6 δισ.

Για μια χώρα όπως η Ελλάδα, η ψηφιακή οικονομία μπορεί να αποτελέσει βασικό μοχλό ανάπτυξης.

Η χώρα μας βρίσκεται σήμερα μπροστά σε μια κρίσιμη πρόκληση:

- Καλείται να αυξήσει την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της
- Καλείται να αυξήσει τις επενδύσεις και την απασχόληση, όχι όμως με όρους κόστους εργασίας, αλλά με όρους καινοτομίας και γνώσης. Με αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων, όπως η γεωγραφική θέση και το υψηλό επίπεδο ανθρώπινο δυναμικό της.
- Καλείται να αναβαθμίσει την αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης, μειώνοντας παράλληλα το κόστος λειτουργίας της.
- Καλείται να αυξήσει την ταχύτητα της διαδικασίας απονομής δικαιοσύνης και τη διαφάνεια.

Σε όλα αυτά τα επίπεδα, η ψηφιακή τεχνολογία παρέχει λύσεις και δημιουργεί ευκαιρίες.

Σύμφωνα με μελέτη του IOBE, που δημοσιεύθηκε πρόσφατα: μια αύξηση κατά 100% στη διάδοση των ανοιχτών δεδομένων στην Ελλάδα μπορεί να οδηγήσει – ceteris paribus – στη δημιουργία περισσότερων από 6.000 επιχειρήσεων. Μπορεί επίσης να οδηγήσει σε βελτίωση της κατάταξης της χώρας κατά 25 θέσεις σε όρους ανταγωνιστικότητας και κατά 33 θέσεις σε όρους διαφάνειας.

Για κάθε 1.000 άτομα που βελτιώνουν το επίπεδο των ψηφιακών δεξιοτήτων τους, θα μπορούσαν να ενισχυθούν οι ελληνικές εξαγωγές κατά 13,9 εκατ. ευρώ και να δημιουργηθούν 72 νέες επιχειρήσεις.

Η Ελλάδα μπορεί να στοχεύσει στη δημιουργία 500.000 θέσεων εργασίας – ειδικά για νέους εργαζόμενους – στον τομέα των νέων τεχνολογιών, των ψηφιακών δεξιοτήτων και της πληροφορικής.

Ειδικά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις – που αποτελούν το 99% της ελληνικής επιχειρηματικότητας – οι δυνατότητες στην εποχή του διαδικτύου είναι τεράστιες.

- Δυνατότητες μείωσης κόστους, αύξησης πωλήσεων και εξωστρέφειας.
- Αλλά και δυνατότητες εφαρμογής καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών. Ακόμη και ανάδειξης νέων επιχειρηματικών μοντέλων, στα οποία το μέγεθος και η φυσική υποδομή της επιχείρησης έχουν δευτερεύοντα ρόλο.

Όλες αυτές οι δυνατότητες παραμένουν ακόμη στην Ελλάδα, σε μεγάλο βαθμό, αναξιοποίητες.

Σύμφωνα με όλες τις διαθέσιμες μελέτες, η χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας από επιχειρήσεις, δημόσιους φορείς, αλλά και μεμονωμένους χρήστες, υπολείπεται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου.

Κι αυτό παρά το ότι η ψηφιακή οικονομία είναι διαχρονικά ένας από τους «αγαπημένους» τομείς προγραμματικών εξαγγελιών των κομμάτων. Και – επίσης – παρά το γεγονός ότι έχουν διοχετευθεί στον τομέα αυτό σημαντικοί κοινοτικοί και εθνικοί πόροι.

Οι επιχειρήσεις φαίνονται να αποτελούν τον αδύναμο κρίκο: τον τομέα που αξιοποιεί σήμερα λιγότερο τις δυνατότητες της ψηφιακής οικονομίας.

Έχει επιβεβαιωθεί από αναλύσεις ότι η ψηφιακή αναβάθμιση δημιουργεί σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τις επιχειρήσεις, τόσο σε όρους πωλήσεων όσο και σε όρους κερδοφορίας.

Χαρακτηριστική είναι η έρευνα της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, στην οποία προκύπτει ότι οι ΜμΕ που επένδυσαν σε ψηφιακή τεχνολογία την τελευταία πενταετία. Ειδικότερα, οι ψηφιακές ΜμΕ:

- Μετρίασαν την πτωτική πορεία του κύκλου εργασιών μεταξύ 2008 – 2014 κατά περίπου 18 ποσοστιαίες μονάδες, σε σύγκριση με τις παραδοσιακές ΜμΕ.
- Σημείωσαν μικρότερες απώλειες κερδοφορίας, με το μέσο περιθώριό τους να μειώνεται κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες, έναντι 13 μονάδων που ήταν η αντίστοιχη μείωση για τις παραδοσιακές ΜμΕ.

Όσο αυξάνεται το ψηφιακό επίπεδο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, τόσο βελτιώνονται και οι προσδοκίες για την ανάπτυξή τους και για την απασχόληση που παρέχουν.

Παρ' όλα αυτά, οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις υστερούν σημαντικά, σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο – κυρίως όσον αφορά την υιοθέτηση καναλιών ηλεκτρονικών συναλλαγών και τη χρήση νέων τεχνολογιών για τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών.

Είναι χαρακτηριστικό ότι μια στις τρεις επιχειρήσεις δεν χρησιμοποιεί κανένα ψηφιακό εργαλείο. Το 25% διατηρούν απλώς μια ιστοσελίδα και παρουσία στα κοινωνικά δίκτυα. Ενώ μόλις το 4% των επιχειρήσεων διαθέτουν ολοκληρωμένο ψηφιακό σύστημα, δηλαδή:

- συνδυασμό πληροφοριακών συστημάτων για τη βελτίωση των εσωτερικών λειτουργιών και της παραγωγικής διαδικασίας
- και εργαλείων διαδικτύου για την αναβάθμιση της επικοινωνίας με πελάτες και προμηθευτές.

Μάλιστα, το χάσμα σε σχέση με την υπόλοιπη Ευρώπη δείχνει να διευρύνεται και να αναδεικνύεται – ουσιαστικά – σε ανταγωνιστικό μειονέκτημα για τις ελληνικές επιχειρήσεις.

Η υστέρηση δεν είναι, προφανώς, τυχαία. Η Ελλάδα εξακολουθεί να υπολείπεται σε όλους τους βασικούς παράγοντες, οι οποίοι καθορίζουν την τεχνολογική αναβάθμιση της οικονομίας:

Υπολείπεται κατ' αρχήν στο θέμα των ψηφιακών υποδομών, παρόλο που την τελευταία πενταετία έχει σημειώσει βελτίωση ως προς την ευρυζωνική κάλυψη. Είναι όμως γεγονός ότι την ίδια περίοδο σημειώθηκε επιδείνωση σε όρους σχετικών τιμών και σε όρους ταχύτητας δικτύων. Η συντριπτική πλειοψηφία (97%) των χρηστών στην Ελλάδα χρησιμοποιεί συνδέσεις με ταχύτητες μικρότερες των 30 Mbps, ενώ στην Ευρώπη είναι πολύ πιο διαδεδομένες οι υψηλότερες ταχύτητες.

Υπολείπεται ως προς τη διαμόρφωση του κατάλληλου επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Έχουμε ένα θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που είναι πολύπλοκο και αδυνατεί να συμβαδίσει με την ταχύτητα των εξελίξεων στην τεχνολογία και στην αγορά.

Το αποτέλεσμα είναι να δημιουργείται ανασφάλεια δικαίου, να αποθαρρύνονται επιχειρήσεις και καταναλωτές, αλλά και να χάνονται καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες, γιατί δεν καλύπτονται από κάποια περιγραφή υπηρεσίας ή προϊόντος.

Η δυσκολία ψηφιακής αναβάθμισης ή ανάληψης νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών στον τομέα της ψηφιακής οικονομίας, δεν σκοντάφτει μόνο στο θεσμικό πλαίσιο, αλλά και στη δυσκολία άντλησης κεφαλαίων. Δυσκολία που γινόταν ακόμη μεγαλύτερη, στην περίπτωση της χρηματοδότησης πρωτοποριακών επιχειρηματικών σχεδίων.

Τα εμπόδια αυτά βεβαίως έχουν επιδεινωθεί τα τελευταία χρόνια. Και έχουν προστεθεί, επιπλέον, μια σειρά από προβλήματα, όπως η αύξηση της οικονομικής αβεβαιότητας και η υπέρμετρη αύξηση της φορολογίας. Η συνολική επιβάρυνση των επιχειρήσεων στην

Ελλάδα φθάνει πλέον το 52% των εσόδων τους. Μέσα στην καταιγίδα των μέτρων που ψηφίστηκαν πριν λίγες ημέρες, περιλαμβάνεται και η επιβολή τέλους στην σταθερή τηλεφωνία, άρα και στις συνδέσεις ίντερνετ. Και βεβαίως κανείς δεν εγγυάται ότι αύριο δεν θα υπάρξει νέα αύξηση ή δεν θα επινοηθεί κάποιος νέος φόρος.

Επιτρέψτε μου, λοιπόν, με αυτή την ευκαιρία να το πω για μια ακόμη φορά: με αυτά τα επίπεδα φορολογίας, δεν μπορεί να κινηθεί τίποτα. Ούτε στην ψηφιακή, ούτε στην παραδοσιακή οικονομία. Αντίθετα, σε λίγο θα ψάχνουμε τις επιχειρήσεις και δεν θα τις βρίσκουμε.

Ένα ακόμη σημείο, στο οποίο η Ελλάδα παρουσιάζει σημαντική υστέρηση, είναι η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων στο ανθρώπινο δυναμικό.

Σύμφωνα με μελέτη που δημοσιεύθηκε το 2015, οι ψηφιακές δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού ενισχύουν το συνολικό παραγωγικό αποτύπωμα κάθε περιοχής. Είναι χαρακτηριστικό ότι στις ΗΠΑ, που είναι η πιο ψηφιακή οικονομία του κόσμου, σχεδόν ένας στους δύο εργαζόμενους (43%) είναι σε θέση να υποστηρίξει την ψηφιακή στρατηγική των επιχειρήσεων της χώρας. Στην Ιταλία μόλις το 18% του ΑΕΠ αφορά την ψηφιακή οικονομία με το 37% του εργατικού δυναμικού να θεωρείται “digital ready”.

Στην Ελλάδα, παρ’ όλο που έχει βελτιωθεί αισθητά το επίπεδο βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων – αυτών δηλαδή που απαιτούνται για την απλή χρήση υπολογιστή – καταγράφεται σημαντική υστέρηση στον τομέα των ειδικών πληροφορικής. Των ανθρώπων, δηλαδή, οι οποίοι θα αναλάβουν το σχεδιασμό και την υλοποίηση μιας ψηφιακής στρατηγικής.

Η αδυναμία αυτή συνδέεται με συγκεκριμένες ελλείψεις στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, αλλά και ευρύτερα στη σύνδεση της γνώσης με τον κόσμο της παραγωγής.

Όλα αυτά τα προβλήματα, που εμποδίζουν την ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας στην Ελλάδα παραπέμπουν σε ένα γενικότερο – διαχρονικό, θα έλεγα – έλλειμμα: στην απουσία μιας συνεκτικής στρατηγικής. Μιας στρατηγικής που θα εφαρμόζεται με συνέπεια και συνέχεια, ανεξάρτητα με την εναλλαγή των κυβερνήσεων. Μια στρατηγική που θα ξεκινά από την υποδομή και την παροχή κινήτρων προς τις επιχειρήσεις και θα φθάνει μέχρι την ανάπτυξη των δεξιοτήτων.

Με άλλα λόγια: δεν έχει νόημα να έχουμε ένα δημόσιο τομέα που διαθέτει υποδομές και – ακριβό, συνήθως - εξοπλισμό, αλλά κατακερματισμένα συστήματα, που δεν συνδέονται μεταξύ τους.

Δεν έχει νόημα να δημιουργούμε ευρυζωνικές υποδομές και να επιβαρύνουμε με φόρους το κόστος χρήσης τους.

Δεν μπορούμε να περιμένουμε από τις επιχειρήσεις – τις μικρές και μεσαίες – να επενδύσουν στην ψηφιακή αναβάθμιση, όταν δεν μπορούν να αντλήσουν κεφάλαια. Η όταν δεν έχουν ανθρώπους για να διαχειριστούν τα ψηφιακά εργαλεία.

Χρειάζεται μια ολοκληρωμένη στρατηγική προσέγγιση, με κίνητρα αλλά και με γενναίες παρεμβάσεις για την άρση των εμποδίων στην ψηφιακή επιχειρηματικότητα:

Σε προτεραιότητα θα πρέπει να τεθούν ζητήματα όπως:

- Η διευκόλυνση πρόσβασης σε χρηματοδότηση για νέες καινοτόμες επιχειρήσεις, μέσω τραπεζικού συστήματος, αλλά και άλλων εργαλείων, όπως τα δίκτυα επιχειρηματικών αγγέλων.
- Η εναρμόνιση του ελληνικού θεσμικού πλαισίου με τα διεθνή πρότυπα, σε θέματα που σχετίζονται με διεθνοποίηση επιχειρήσεων, προστασία πνευματικής ιδιοκτησίας κτλ.
- Η ενίσχυση των προγραμμάτων πληροφορικής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση
- Η δημιουργία αποτελεσματικών δικτύων μεταφοράς τεχνολογίας από την εκπαίδευση προς τις επιχειρήσεις.
- Η επένδυση σε προγράμματα δια βίου μάθησης, για επιχειρηματίες και εργαζομένους
- Η διάδοση καλών πρακτικών για την προώθηση του ψηφιακού επιχειρείν, με την αξιοποίηση θεσμοθετημένων φορέων της επιχειρηματικότητας, όπως είναι τα Επιμελητήρια.
- Η διεύρυνση της χρήσης ψηφιακών εργαλείων από τη δημόσια διοίκηση, ιδιαίτερα όσον αφορά στις συναλλαγές με επιχειρήσεις. Είμαστε υπερήφανοι γιατί ως Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων, αξιοποιήσαμε πρώτοι το εργαλείο της ψηφιακής υπογραφής, το οποίο βελτιώνει ουσιαστικά την επιχειρηματική καθημερινότητα. Εμείς συνεχίζουμε να αναπτύσσουμε τις ψηφιακές μας υπηρεσίες, περιμένουμε όμως και από την Πολιτεία να κάνει περισσότερα βήματα στον τομέα αυτό.

Και βεβαίως, περιμένουμε και απαιτούμε τη διαμόρφωση ενός βιώσιμου επιχειρηματικού περιβάλλοντος, το οποίο θα επιτρέπει στις επιχειρήσεις να παραμείνουν στη ζωή, να προγραμματίσουν το μέλλον τους και να «αγκαλιάσουν» την ψηφιακή τεχνολογία.

Περιμένουμε και απαιτούμε ένα περιβάλλον με λιγότερη αβεβαιότητα. Με ομαλότερες συνθήκες πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Με σταθερή και χαμηλότερη φορολογία. Με αποτελεσματικότερη δημόσια διοίκηση, με συνθήκες πραγματικού ανταγωνισμού στις αγορές, με απλούστερο και σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο άσκησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Με σαφείς κανόνες οι οποίοι ισχύουν και τηρούνται από όλους.

Σήμερα, σε μια περίοδο βαθιάς οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, η προώθηση μιας αποτελεσματικής και ολοκληρωμένης ψηφιακής στρατηγικής μπορεί να ακούγεται ως πολυτέλεια.

Δεν έχουμε όμως άλλη επιλογή, από το να εστιάσουμε πόρους, πολιτικές και δράσεις στην ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας.

Πρόκειται πλέον για ζωτική ανάγκη”.